

FEMINISME

Hva er en kvinne, Skarrud?

Under vignetten «Feminist, javisst» (6. september) foreslår Hege Skarrud at kvinnebevegelsen stiller seg solidarisk med den skeive bevegelsen. Men innlegget mangler en adekvat feministisk analyse av kjønn. Skal venstresida bli tatt på alvor i kampen mot reaksjonære, patriarkalske, pengesterke krefter, forutsetter det at vi snakker sant og vitenskapelig om noe så fundamentalt som kjønn.

Kvinnekamp tar utgangspunkt i at våre kropp er kjønne, og at det har betydning for våre liv. Dette gjelder ikke bare i land der kvinner fratras rettigheter og menneskelighet fordi de er kvinner. Det gjelder også i land der kvinnebevegelsen gjennom knallharde kamper har sikret kvinner medborgerskapsrettigheter og rett til å bevege seg fritt i verden uten å skammes eller skamslås. Det som uansett gjelder for alle kvinner, er at det er kun kvinner som kan bli gravide, som kan måtte trenge en abort, hvis kropp er forsket mindre på fordi standard-kroppen har vært en manns, som på gruppenivå er fysisk svakere enn det annet kjønn, som blir utnyttet i brutale industrier til prostitusjon og surrogati; listen fortsetter. Å forstå kvinners situasjon med utgangspunkt i våre materielle kroppslige vilkår gjør at verken «toalett-debatten» eller spørsmålet om menn i kvinneidrett kan avfeies som «irrelevante», slik Skarrud gjør. Snarere viser de oss hvor det funda-

mentale skillet mellom de skeive organisasjonene og kvinnebevegelsen går.

Kvinnebevegelsens fremgang hviler på en forståelse av skillet mellom materielt/biologisk kjønn på den ene siden og sosial kjønn på den andre. Materielt kjønn ligger fast og er grunnlaget for all kvinneundertrykkelse, mens sosiale konstruksjoner kan endres. Mens kvinnebevegelsen har kjempet for å frigjøre seg fra begrensende kjønnsstereotyper, synes identitetsmarkører som hår, klær, interesser og seksuelle preferanser være det sentrale i de skeive organisasjonenes kamper.

På dette avgjørende punktet er det de skeive organisasjonene som har brutt med kvinnebevegelsen, ikke omvendt. Kjernen ligger i at skeive organisasjoner forfekter at kjønnsidentitet (som kun kan defineres ved å henvise til kjønnsstereotyper) skal trumfe biologisk kjønn, gjen-speilet i mantra som at «kun du vet hvilket kjønn du er» og «transkvinner er kvinner». Mange lesbiske kvinner har forlatt disse organisasjonene som nå forventer at lesbisk skal inkludere «kvinner med penis». «Skeiv» handler for skeive organisasjoner ikke lenger om likekjønntiltrekning.

Når forestilt kjønn erstatter faktisk materielt kjønn, innebærer det et paradigmeskifte. Gjennom (penge) sterk lobbyvirksomhet over mange år

Klassekampen
6. september

har dette skiftet fått gjennomslag i norsk lov og forvaltning. Diskrimineringsloven (2013) beskytter menn som føler seg som kvinne. Lov om endring av juridisk kjønn (2016) gjør det mulig for menn å bli juridiske kvinner. Med innlemming av «kjønnsidentitet» (men ikke kjønn) i hatparagrafen (Strl.§185) i 2021, ble menn som sier de er kvinner, skjermet mot hatkriminalitet. Menn som sier de er kvinner, har altså sterkere rettsvern enn kvinner.

Disse lovendringene har vært fremstilt som progressive seire. Men for kvinner er de det motsatte. Endringene bidrar til at kvinner usynliggjøres, en hersketeknikk brukt mot kvinner gjennom århundrer.

Den nye usynliggjøringen speiles i det skeive nyspråket: Ordet «kvinne» er blitt redusert til en identitet, og skal ikke brukes når det handler om våre kropp. «Kvinne» er fjernet i nytt forslag til abortlov, og vi husker forslaget om å vurdere å erstatte «mor» med «fødeperson» i barneloven. Med prefikset «cis» skal kvinner finne seg i å bli gjort til en underkategori av sitt eget kjønn.

Kvinner skal ikke måtte sitte stille og tie om denne utviklingen. Kvinnebevegelsen skal kunne snakke høyt om kvinners virkelighet, og ta språket tilbake.

*Kari Dahn, Pia A. Gaarder,
Wenche M. With, Sonia E. Arisland,
Cathrine Ude, Kathrine Harstad
og Barbro Svensson*
kari.dahn@gmail.com

«De skeive organisasjonene har brutt med kvinnebevegelsen, ikke omvendt»